

Джон Бюкан
**ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТТЕ
СТЪПАЛА**

Джон Бюкан

**ТРИДЕСЕТ
И ДЕВЕТТЕ
СТЪПАЛА**

●
**OLD
GOLD**

GAIANA
book&art studio

JOHN BUCHAN
THE THIRTY-NINE STEPS

© GAIANA book&art, 2022

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да е начин без изричното съгласие на издателство GAIANA book&art.

© Явор Цанев, превод, 2022

© Явор Цанев, оформление, 2022

За корицата е използвано изображение от първото издание на книгата.

ISBN 978-619-7604-33-7

Джон Бюкан
(26.08. 1875 – 11. 02. 1940)

е шотландски писател, историк и политик. Завършва Оксфорд и успява да съчетае изключително успешната си кариера на писател с още по-успешна кариера на политик и дипломат. През 1935 г., когато неговата класика „Тридесет и деветте стъпала“ е адаптирана за филм от Алфред Хичкок, Бюкан е назначен за генерал-губернатор на Канада.

Почива пет години по-късно, като оставя след себе си над сто публикувани книги – романи, сборници с разкази, поезия и биографии. Освен това Бюкан основава *Литературните награди на генерал-губернатора*, които се превръщат в едни от най-престижните награди в Канада.

Бюкан създава широко разпространения днес архетип на трилъра, в който един привидно обикновен човек е въвличен в мистерия, за която има само бегло понятие, и му се налага да изпълни определена задача, като преодолее препятствията по пътя си, а в същото време не може да се обърне към властите, защото е заподозрян като извършител на престъпление – докато часовникът безмилостно тиктака.

Романът е писан, докато авторът е на легло с язва на дванадесетопръстника, болест, която го съпътства през целия му живот. Той бележи повратна точка в литературната кариера на Бюкан и представя неговия герой Ричард Ханей,

който участва в още четири трилъра и може да се опише като смесица от детектив и екшън герой – нещо средно между Шерлок Холмс и Джеймс Бонд. Авторът очевидно е бил повлиян от Конан Дойл, а на свой ред по-късно повлиява на писатели като Греъм Грийн и Иън Флеминг.

Историята излиза първо като четиво с продължение в *Blackwood`s Magazine* от юли до септември, а през октомври е отпечатана в книжно тяло. Романът е адаптиран за множество медии – филми, радио, театър, телевизия, дори видеоигри – като повечето от версиите се отклоняват значително от текста – например въвежда се любовна сюжетна линия, каквато липсва в оригинала и е вдъхновена преди всичко от филма на Хичкок, който сменя тона между трилър и лека комедия. Всъщност макар Хичкок вече да е режисирал повече от дузина пълнометражни филми преди *39-те стъпала*, той често се смята за първия му истински Хичкок-филм, тъй като въплъщава елементите, с които режисьорът става известен.

Заглавието е включено в списъка на Стоте най-добри романа на *The Guardian*. Имаме удоволствието да го представим за първи път на български език. За корицата е използвано изображение от оригиналното първо издание.

На
ТОМАС АРТЪР НИЛСЕН
(LOTHIAN AND BORDER HORSE¹)

Скъпи Томи,

Двамата с теб отдавна сме привърженици на онзи елементарен тип истории, който американците наричат „dime novel“, а ние познаваме като „shocker“ – роман, в който случките са неочаквани и вървят по ръба на възможното.

По време на едно заболяване миналата зима изчерпах запасите си от тези помощни средства за добро настроение и бях принуден сам да напиша една такава история. Резултатът е това малко томче и бих искал да ти го посветя, в памет на дългогодишното ни приятелство през дните, когато и най-смелите измислици отстъпваха на реалността.

Дж.Б.
Септември, 1915

---

¹ Йоменски полк, част от Британската териториална армия.

I

ЧОВЕКЪТ, КОЙТО УМРЯ

През онзи майски ден се върнах от централната част на града към три часа следобед, доста отвлечен от живота. Бях в Старата Англия от три месеца и ми бе дошло до гуша. Ако преди година някой ми беше казал, че ще се чувствам по подобен начин, щях да му се изсмея, но точно така стана. Времето ме правеше раздражителен, от приказките на обикновените англичани ми се повдигаше. Не можех да се упражнявам достатъчно, а забавленията в Лондон изглеждаха безвкусни като газирана вода, която е престояла на слънце. „Ричард Ханей – не спирах да си повтарям, – попаднал си в грешен коловоз, приятелю, и е по-добре да се измъкнеш оттук.“

Като помислех за плановете, които правех през последните години в Булавейо¹, ми идваше да си хапя устните. Имах спестени пари – не кой знае колко, но предостатъчно за мен – и бях обмислял какви ли не начини да се забавлявам. Баща ми ме беше извел от Шотландия на шестгодишна възраст и оттогава не се бях прибирал у дома, така че за мен Англия беше като приказка

---

¹ Град в Зимбабве.

на Шехерезада и смятах да се установя тук до края на дните си.

От самото начало се разочаровах. След около седмица се уморих да разглеждам забележителности, а за по-малко от месец ми омръзнаха ресторантите, театрите и надбягванията. Нямах истински приятел, с когото да поговоря, което вероятно обяснява нещата. Доста хора ме поканиха в къщите си, но не изглеждаха твърде заинтересовани от мен. Задавах ми един-два въпроса за Южна Африка и след това се заемах със собствените си дела. Много дами от висшето общество ме канеха на чай, за да се срещам с учители от Нова Зеландия и редактори от Ванкувър, а това беше по-ужасно от всичко останало. И ето ме – на тридесет и седем години, прациящ от здраве, с достатъчно пари, за да си прекарвам добре, а се прозявам по цял ден. Малко ми оставаше да се махна и да се върна във веддата¹, защото се бях превърнал в най-отегчения мъж в Обединеното кралство.

Онзи следобед се обадох на брокерите, които се грижеха за моите инвестиции, колкото да намеря с какво да занимавам ума си, и на път за вкъщи свих към клуба – беше по-скоро кръчма, в която се събираха хора от колониите. Взех си питие и се зачетох във вечерните вестници. Бяха пълни с новини за размириците в Близкия изток, имаше и статия за Каролидес, гръцкия премиер. Предпочетох да чета за него. По всичко изглеждаше, че е най-важният човек в представлението; при това играеше честно, което не можеше да се каже за повечето от останалите. Разбрах, че

---

¹ Поле, равнина, пасбище в Южна Африка.

в Берлин и Виена силно го ненавиждат, но ние го подкрепяме, а в един вестник пишеше, че той е единствената преграда между Европа и Армагедон. Спомням си, че се зачудих дали пък не мога да си намеря работа някъде там. Албания например ми се стори дестинация, където човек няма да скучае.

Около шест часа се прибрах вкъщи, облякох се, вечерях в „Кафе Роял“ и се отбих в едно вариете. Шоуто беше тъпо – само подскачащи жени и мъже с лица на маймуни, – така че не останах дълго. Докато се връщах към апартамента, който бях наел близо до Портланд Плейс, нощта беше приятна и ясна. Тълпата се носеше край мен по тротоарите, заета и бърбеща, а аз завиждах на хората, че имат какво да правят. Тези продавачки, чиновнички, дендита и полицаи взимаха някакво участие в живота и то ги поддържаше. Подхвърлих половин کرونا на един просяк, защото го видях да се прозява – беше мой другар по страдание. На „Оксфорд съркъс“ погледнах нагоре към пролетното небе и дадох обет. Старата родина имаше още един ден да ме заинтригува, и ако нищо подобно не се случеше, щях да взема следващия кораб за Кейп.

Апартаментът ми се намирал на първия етаж в нов блок зад „Лангам Плейс“. Имаше общо стълбище, с асансьор и портиер на входа, но нямаше ресторант или нещо подобно и всеки апартамент беше доста изолиран от останалите. Мразя обслужващия персонал в подобни сгради, така че бях наел външен човек да се грижи за мен и той идваше всеки ден. Пристигаше су-

трин преди осем и вечер си тръгваше в седем, защото никога не вечерях у дома.

Тъкмо пяхах ключа си в ключалката, когато до лакътя ми се появи един човек. Не го бях видял да се приближава и внезапната му поява ме накара да трепна. Беше слаб, с къса кестенява брада и малки, подвижни сини очи. Разпознах, че е обитателят на апартамент на последния етаж, с когото понякога се разминавахме по стълбите.

– Може ли да поговорим? – попита той. – Мога ли да вляза за минутка? – Напъваше се гласът му да звучи спокойно, а ръката му побутваше неспокойно моята.

Отворих вратата и му дадох знак да влезе. Щом прекрачи прага, той се втурна към задната стая, където пуших и пишех писмата си. После се стрелна обратно.

– Заклучихте ли вратата? – попита трескаво и собственоръчно постави веригата. – Наистина съжалявам – каза след това смирено. – Знам, че си позволявам твърде много, но изглеждате като човек, който ще ме разбере. През цялата седмица, докато нещата се влошаваха, си мислех за Вас. Кажете, ще ми помогнете ли?

– Ще Ви изслушам – отвърнах аз. – Това е всичко, което мога да обещая. – Започвах да се притеснявам от странното поведение на този нервен момък.

На масата до него имаше поднос с напитки, наля си солидна доза уиски и сода. Изпи я на три глътки и докато оставяше чашата, успя да я счупи.

– Извинете ме, малко съм нервен тази вечер – оправда се той. – Разбирате ли, така се получи, че

в момента съм мъртъв.

Седнах в едно кресло и запалих лулата си.

– И какво е усещането? – попитах. Бях сигурен, че имам работа с луд.

По измъченото му лице премина усмивка.

– Не съм луд, все още не съм. Наблюдавах Ви, сър, и смятам, че сте спокоен човек. Смятам също, че сте честен и не се страхувате да действате. Ще Ви се доверя. Имам нужда от помощ повече от всеки друг, и искам да знам дали мога да разчитам на Вас.

– Продължавайте нататък с историята си – казах аз – и ще Ви кажа.

Изглеждаше, сякаш му предстои голямо предизвикателство, а след това подхвана най-странната, дълга и несвързана история, която съм чувал. В началото не го разбирах и се налагаше да го прекъсвам и да му задавам въпроси. Ето основното от нея:

Той бил американец от Кентъки и след колежа, тъй като бил доста добре обезпечен, започнал да обикаля по света. Пишел от време на време и се изявявал като военен кореспондент на някакъв вестник в Чикаго, прекарал година-две в Югоизточна Европа. Разбрах, че е добър лингвист и трябва да е опознал доста добре обществото по тези места. Говореше свойски за много хора, чиито имена си спомнях, че съм виждал из вестниците.

Забъркал се с политика – каза ми, че отначало било заради интереса към нея, а после – защото не можел да се измъкне. Стори ми се проницателен, неспокоен човек, който винаги е искал да стигне до корените на нещата. И беше стигнал